

KISA BİLDİRİM

- **Nevin Ince¹**
 Ayşe Damış¹
 Selvi Yener¹
 Dilek Yekenkurul¹
 Mustafa Yıldırım¹

¹ Düzce Üniversitesi Tıp
Fakültesi Enfeksiyon Kontrol
Komitesi, Düzce, Türkiye

Yazışma Adresi:

Nevin Ince
Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi
Enfeksiyon Kontrol Komitesi, Düzce,
Türkiye
mail: drnevince@gmail.com

Geliş Tarihi: 06.07.2020
Kabul Tarihi: 13.07.2020
DOI: 10.18521/kt.765066

Konuralp Medical Journal
e-ISSN1309-3878
konuralptipdergi@duzce.edu.tr
konuralptipdergisi@gmail.com
www.konuralptipdergi.duzce.edu.tr

COVID-19 Pandemisinde Enfeksiyon Kontrolü

ÖZET

Dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını sırasında, hastanemizde enfeksiyon kontrol komitesi olarak, rehberler doğrultusunda gerekli tüm planlamalar ve önlemler alındı. Ülkemizdeki ilk vakanın görülmesi ile birlikte, sosyal mesafe ve kişisel koruyucu ekipman kullanım konularında eğitimler düzenlendi. COVID-19 hastalarının acil servise başvuru, servis ve yoğun bakımlardaki takip, tedavi ve izolasyon önlemleri konusunda hastanemiz idaresi ile birlikte düzenlemeler yapıldı. Pandemi sürecinde aktif hasta takip eden sağlık personeline kişisel koruyucu ekipman kullanımı konusunda bilgilendirme sağlandı. Enfeksiyon hastalıkları bölümü olarak tüm öğretim üyeleri ve asistan hekimlerimiz ile birlikte enfeksiyon kontrol komite hemşireleri başta olmak üzere komite olarak üç aylık süre içinde, enfeksiyon kontrol önlemlerine dikkat edilmesi, COVID-19 hasta tedavisi ve yönetimi konusunda büyük bir özveri ve titizlikle çaba gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Pandemi, Enfeksiyon Kontrol Komitesi.

Infection Control in COVID-19 Pandemic

ABSTRACT

During the COVID-19 epidemic, which affected the world, all necessary planning and measures were taken as an infection control committee in our hospital in line with the guidelines. With the first case in our country, trainings on social distance and personal protective equipment were organized. Arrangements were made with the administration of our hospital regarding the follow-up, treatment and isolation measures of COVID 19 patients in the emergency service, service and intensive care units. During the pandemic process, active healthcare personnel were informed about the use of personal protective equipment. As a committee for infectious diseases, all faculty members and assistant physicians, as well as infection control committee nurses, have taken great care and meticulous attention to careful attention to infection control measures, COVID-19 patient treatment and management.

Keywords: COVID-19, Pandemic, Infection Control Committee.

31 Aralık 2019'da Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Çin Ülke Ofisi, Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde etiyojisi bilinmeyen pnömöni vakalarını bildirmiştir. 7 Ocak 2020'de etken daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir koronavirüs (2019- nCoV) olarak tanımlanmış, sonrasında virüs SARS CoV'e yakın benzerliğinden dolayı (COVID-19) SARS-CoV-2 olarak isimlendirilmiştir (1,2).

Dünya Sağlık Örgütü, COVID-19 salgınına 30 Ocak'ta "uluslararası boyutta halk sağlığı acil durumu" olarak sınıflandırmış, ilk salgının başladığı Çin dışında 113 ülkede COVID-19 vakalarının görülmesi, virüsün yayılımı ve şiddeti nedeniyle 11 Mart'ta pandemi olarak tanımlamıştır (1,2). Ülkemizde COVID-19 ile ilgili çalışmalar 10 Ocak'ta başlamış ve 22 Ocak'ta T.C. Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu ilk toplantısı gerçekleştirilmiş, alınan önlemler ile ilk COVID-19 vakası Avrupa ve İran gibi komşu olduğumuz ülkelere sonra 11 Mart'ta görülmüştür (1). COVID-19 enfeksiyonuna karşı alınması gereken önlemler ile ilgili DSÖ ve ülkemizin rehberlerinde belirlenen noktalar doğrultusunda düzenlemeler planlandı (3-5).

Hastanemizde Yeni Koronavirüs (COVID-19) ile ilgili 28.02.2020 tarihinde Enfeksiyon Kontrol Komitesi (EKK) toplantısı düzenlenerek bu salgın ile ilgili olarak ilk eylem planı oluşturuldu. Bu plana göre erişkin acil servis girişine triaj çadırı yapılması ve acil servis girişinde bulunan CPR odasının, olası vaka tanımına uyan hastalar için izolasyon odası olarak planlandı. Hastane idaresi ile birlikte, kişisel koruyucu ekipman durumu değerlendirilerek eksiklikler tamamlanmaya çalışıldı. Erişkin acil servise başvuran ve Sağlık Bakanlığı rehberlerine göre olası vaka tanımına uyan tüm hastalar pandemi çadırı kurulma sürecine dek Enfeksiyon Hastalıkları A.D tarafından değerlendirildi. Olası vaka tanımına uyan hastalardan PCR için orofaringeal ve nazofaringeal sürüntü örnek alma işlemi izolasyon odasında Enfeksiyon Hastalıkları A.D. asistan doktorları tarafından yapıldı. Numune alımı öncesinde hasta odasına (izolasyon odası) gerekli kişisel koruyucu ekipman (KKE) giyerek (öncesinde el hijyeni sağlayarak sırayla önlük, N95/FFP2 veya N99/FFP3 maske, gözlük/ yüz koruyucu ve eldiven) girilmesi, hasta muayenesi ve numune alımı sonucunda oda dışına çıkmadan hasta odasında önlük ve eldivenin çıkarılması ve oda içerisinde tıbbi atığa atılması, el hijyeni sağlanarak oda dışına çıkılması, oda dışında tekrar el hijyeni sağlanarak gözlük/yüz koruyucu ve en son maskelerin çıkarılıp, tekrar tıbbi (cerrahi) maske takılarak ortamdan uzaklaşması konusunda gerekli bilgilendirme enfeksiyon hemşireleri tarafından yapıldı. 11 Martta ülkemizde ilk COVID-19 vakasının görülmesi üzerine ve ilk 11 Martta yayımlanan rehber doğrultusunda 12 Martta hastanemiz pandemi komisyonu toplandı. Buna

göre yeni poliklinik binası en üst katta bulunan 9 yataklı, tek kişilik, içerisinde tuvaleti, lavabosu bulunan ve merkezi havalandırma dışında dışarıyla havalanmayı sağlayacak penceresi olan özel servis olarak kullanılan servis, pandemi servisi olarak planlandı. Hastaların transferi için sadece bu hastalara özel pandemi asansörü belirlendi. Sağlık Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar biriminden ihtiyaç kadar ve bitmeden temin edilmek üzere PCR numunesi için besiyeri istenmesine ve erişkin - çocuk acile verilmesine, erişkin acil içindeki triajın acil dışına çıkarılmasına ve yeterli sayıda gerekli KKE sağlanmasına karar verildi. Yine personel yemekhanesi ile ilgili düzenleme, masa aralıkları açılarak gerekli sosyal mesafe ayarlanması, masa örtülerinin kaldırılması, teması önleyecek ekmek arası yiyeceklere geçilmesine Enfeksiyon Hastalıkları önerisi üzerine uygulamaya konuldu.

Hastanemizde ilk olarak olası vaka tanımına uyması sonucu göğüs hastalıkları servisinde yatan hastadan örnek gönderilmesi üzerine planlanan pandemi servisindeki diğer hastalar ilgili birimlere çekilerek olası hastalar orada takip edilmeye başlandı. Bunun için oraya tanımlı personel (hemşire, temizlik, transfer personeli) görevlendirmeleri idare tarafından yapıldı. 18-19-20 Mart tarihlerinde konferans salonunda hastane personeline yönelik yayımlanan rehberler doğrultusunda önlemler alınarak Enfeksiyon Hastalıkları A.D. Dr. Öğretim Üyesi Nevin İnce tarafından gruplar halinde eğitimler verildi (Foto 1-3).

Foto 1.

Foto2.

Foto 3.

19 Martta servislerde yatan hastalar için taburculuklar ivedilikle yapılarak servislerin birleştirilmesi kararı alındı ve uygulamaya konuldu. Bunun üzerine yatması elzem olan hastalar dahiliye ve FTR servislerinde yatırıldı. Bu dönem süresince pandemi servisleri dışındaki servisler de günlük enfeksiyon hemşireleri tarafından dolaşarak hasta ve refakatçılarının da sürekli maske takmaları konusunda uyarıldı. Dahili Yoğun Bakım Ünitesi Pandemi Yoğun Bakım Ünitesi olarak yeni poliklinik binası üst katına tek kişilik odalar olarak gerekli düzenleme yapılarak Nisan ayının ilk haftası yeni yerinde hizmet vermeye başladı. Kademeli olarak Genel Cerrahi Servisinin tek kişilik, içerisinde tuvaleti ve lavabosu olan 7 odası bu hastaların yatması için açıldı. Sonra KBB-Nöroloji Servisinin tek kişilik, içerisinde tuvaleti ve lavabosu olan 7 odası açıldı. Bu servislerde çalışan tüm hemşire, temizlik personeli ve transfer personel başta olmak üzere KKE giyilmesi ve çıkarılması, atıklar ve el hijyeni konusunda gerekli olan bilgilendirme pandemi birimlerinde enfeksiyon hemşireleri tarafından yapıldı. Erişkin acil içerisindeki triaj, acil dışında çadır kurularak yapıldı. Olası vaka tanımına uyan hastalar çadırda muayene edildi. Numune örneği alınması için kabin temin edildi. Çadırda farklı branşlardaki asistan hekimler görevlendirildiğinden numune alımı bu görevli hekimler tarafından kabinde yapıldı. Enfeksiyon hemşireleri tarafından günlük çadır ziyareti yapılarak gerekli KKE kullanımı (giyilmesi

ve çıkarılması), temizlik, el hijyeni konularında ziyaret sırasında bilgilendirmeler yapıldı.

Olası vaka tanımına uyan hastalardan ayırıcı tanı olarak BT istendiğinden burada çalışan personellerin yine gerekli KKE kullanımı, BT'nin hasta sonrasındaki temizliği, havalandırılması konusundaki bilgilendirmeler enfeksiyon hemşireleri tarafından yapıldı (2,3).

Pandemi servislerindeki çalışan personeller periyodik olarak değiştirildiğinden, aralıklı olacak şekilde şifreleri günlük 12 saat olarak ve toplam 72 saat çalıştıktan sonra 7 gün izin verildiğinden yeni başlayan her hemşire ve temizlik personelleri başta olmak üzere temizlik, el hijyeni, KKE kullanımı konularındaki bilgilendirmeler periyodik olarak enfeksiyon hemşireleri tarafından rehber doğrultusunda yapılarak kayıt altına alındı. Bu dönemde hastanede özellikle acil servisler, triaj çadırı, pandemi servisleri ve hastanenin geneli riskli hastane temizliği kategorisinde temizlik yapılması önerildi ve uygulandı (2,3).

Hastane içinde uygun maske takılarak dolaşılması, mesafeye dikkat edilmesi konusunda Enfeksiyon Hastalıkları önerisi doğrultusunda halen daha devam eden uyarı anonsları uygulamaya konuldu. Bu dönemde yine pandemi için hizmet veren birimler başta olmak üzere kirli çamaşırların poşetlere konularak kapalı bir şekilde çamaşırhaneye transferi, çamaşırhane personelinin alması gereken önlemler ile ilgili sürekli bilgilendirme enfeksiyon hemşireleri tarafından yapıldı. Pandemi için hizmet veren birimlerin temizlik ve dezenfeksiyonu enfeksiyon hemşireleri tarafından günlük değerlendirildi. Halen daha enfeksiyon kontrol önlemleri ile ilgili olarak sorun veya öneriler konusunda takip ve gerektiğinde düzenleme yapılmaya devam edilmektedir.

Teşekkür: Enfeksiyon hastalıkları bölümü asistanlarından Dr.Bekir Tunca, Dr.Yasemin Çakır, Dr.Elif Çelik, Dr.Işlay Tanışman, Dr.Ali Rıza Gürbüz ve Dr.Elif Eşcan'a pandemi süresince göstermiş oldukları üstün gayretlerinden dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. <https://www.aa.com.tr/en/latest-on-coronavirus-outbreak/turkey-confirms-first-case-of-coronavirus/1761522>. Last accessed on 29 th April, 2020.
2. European Centre for Disease Prevention and Control. Novel coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic: increased transmission in the EU/EEA and the UK—sixth update. Stockholm, Sweden: ECDC; 2020.
3. Centers for Diseases Control and Prevention. Interim Infection Prevention and Control Recommendations for Patients with Suspected or Confirmed Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Healthcare Settings. Atlanta, Georgia, USA: CDC; 2020
4. COVID-19 Algoritmalar [online] Website: <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/algoritmalar> [accessed 17April 2020]. 2020.
5. Novel Coronavirus (2019-nCoV) situation reports [online] Website: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situationreports> [accessed 17April 2020] 2020.